

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

HUKUK BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1997/61

KARAR NO : 1997/61

ÖZET:1-2247 sayılı Yasanın 14.maddesinde öngörülen şekilde olumsuz görüş rev uyuşmazlığı doğmuş ise de, Mahkemece re'sen yapılan başvurunun aykırı Yasanın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ve

2-Belediye Zabıta Talimatnamesinde yasaklanan fiilin saptandığı nedeniyle 1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümenince ticaretten men yolunda verilen ceza kararına yapılan itirazın görüm ve çözümünde, anılan Yasanın 5. maddesi gereğince adli yargının görevli olduğu hk.

K A R A R

Davacı : Taylan Bayramoğlu

Vekili : Av. Ebru Sağıroğlu

Davalı : Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığı

O L A Y : Zabıta ekibince yapılan denetimde Belediye Zabıta Talimatnamesine aykırı olarak fabrikasına ait fazla miktarda demirleri cadde ve kaldırıma koyduğunun saptandığı nedeniyle 19.3.1997 günlü "Gaziantep Belediyesi Encümeninin 1608 sayılı Kanun Gereğince Tertip Ettiği Ceza Kararı" ile davacının işyeri 5 gün ticaretten men edilmiştir.

Davacı işyerinin kapatılması yolundaki işlemin iptali istemiyle 2.5.1997 tarihinde idari yargı yerine dava açmıştır.

GAZİANTEP İDARE MAHKEMESİ ; 8.5.1997 gün ve E. 1997/348 K.1997/463 sayı ile, 1608 sayılı Yasaya göre verilen ceza kararına yapılacak itirazların sulh hakimleri tarafından incelenip sonuçlandırılması gerektiğinden, anılan Yasanın uygulanmasına ilişkin uyuşmazlıkların görüm ve çözümünün adli yargının görevine girdiği gerekçesiyle davayı görev yönünden reddetmiş; bu karar, temyiz edilmeyecek kesinleşmiştir.

Bu arada, davacı, sözkonusu ceza kararının kaldırılması istemiyle 5.5.1997 tarihinde de adli yargı yerine itiraz etmiştir.

GAZİANTEP 2. SULH CEZA MAHKEMESİ ; 27.6.1997 gün ve E.1997/543, K. 1997/863 sayı ile, muterizin cadde ve kaldırımları işgal ettiği nedeniyle işyerinin kapatılmasına ilişkin Belediye Encümeni kararının idari tasarrufa konu teşkil ettiği, bu nedenle itirazı inceleme yetkisinin idare mahkemesine ait bulunduğu gerekçesiyle Mahkemelerinin görevsizliğine, karar kesinleştiğinde dosyanın İdare Mahkemesine gönderilmesine karar vermiştir.

Anılan Hakimliğin 5.8.1997 günlü yazısı ekinde kendisine gönderilen adli yargı dosyasını inceleyen Gaziantep Nöbetçi İdare Mahkemesi Başkanlığınca; sözkonusu Encümen kararına karşı Mahkemelerine daha önce açılmış bulunan davada, Uyuşmazlık Mahkemesi'nin 12.7.1988 günlü, E.1987/33, K.1988/24 sayılı kararı uyarınca sulh ceza mahkemelerinin görevine girdiği nedeniyle görevsizlik kararı verildiği belirtilerek adli yargı dosyası Mahkemesine iade edilmiştir.

Bunun üzerine, Gaziantep 2. Sulh Ceza Mahkemesi Hakimliğinin, her iki mahkeme arasında görev uyuşmazlığı olduğundan bu uyuşmazlığın giderilmesi için dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi istemini içeren 16.9.1997 günlü, E.1997/543, K. 1997/863 sayılı yazısı gereğince, Cumhuriyet Savcılığı kanalı ile, adli ve idari yargı dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesi Başkanlığına gönderilmiş bulunmaktadır.

İNCELEME VE GEREKÇE: Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Selçuk Tüzün'ün Başkanlığında, Üyeler: O.Hulusi Mustafaoğlu, M.Salim Özer, Nursel Aymakoğlu, Mustafa Birden, Dr.Erol Alpar ve Ertuğrul Taka'nın katılımlarıyla yapılan 22.12.1997 günlü toplantısında, Raportör-Hakim İsa Yeğenoğlu'nun davanın çözümünde adli yargı yeri görevli olduğundan Sulh Ceza Mahkemesinin başvurusunun reddi gerektiği yolundaki raporu ve dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Erdoğan Güneş ile Danıştay Savcısı Tülin Özdemir'in davanın çözümü adli yargının görev alanına girdiğinden Sulh Ceza Mahkemesinin başvurusunun reddi gerektiğine ilişkin yazılı ve sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü:

Görevli yargı yerinin tespitine geçmeden, dosyaların Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesinin usul hükümlerine uygunluğunun incelenmesi gerekli bulunmaktadır.

2247 sayılı Yasanın 14. maddesinde "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğu ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan dava da kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir." hükmü yer almaktadır.

Anılan Yasa hükmüne göre, hukuk davalarında ortaya çıkan olumsuz görev uyuşmazlığının giderilmesinin ancak davanın taraflarınca istenebileceğinde duraksamaya yer bulunmamaktadır.

Davacı tarafından, önce idari yargı yerine dava açılmış ve daha bu yargı yerince görevsizlik kararı verilmeden adli yargı yerine de dava açılmış olup, idari yargı yerince verilen görevsizlik kararı dosyasına ibraz edilmeyerek adli yargı yeri bilgilendirilmiştir.

Hernekadar, adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi üzerine 14. maddede öngörülen şekilde olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş ise de; idari yargı yerinin daha önce görevsizlik kararı verdiğine kendisi de görevsizlik kararı verdikten sonra muttali olan adli yargı yerince, görev uyuşmazlığının giderilmesi için re'sen yapılan başvurunun, zamanında bilgilendirilmemiş olması nedeniyle yoksun kaldığı 2247 sayılı Yasanın 19. maddesindeki daha önce görevsizlik kararı veren yargı yerinin görevli olduğu kanısına varan yargı merciince elindeki işi erteleyerek görevli yargı yerinin belirlenmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurulabilmesi olanağı kapsamında bulunduğu kabulü ile uyuşmazlığın esasının incelenmesi dava ekonomisine uygun düşecektir.

Uyuşmazlığın esasına gelince:

Dava, Belediye Zabıta Talimatnamesinde yasaklanan fiilinin saptandığı nedeniyle 1608 sayılı Yasaya göre Belediye Encümenince işyerinin 5 gün ticarettten men-i yolunda verilen ceza kararının kaldırılması isteminden ibarettir.

.../...

Umuru Belediyeye Müteallik Ahkamı Cezaiye Hakkında 16 Nisan 1340 (1924) Tarih Ve 486 Numaralı Kanunun Bazı Maddelerini Muaddil 15.5.1930 tarihli, 1608 sayılı Kanunun, 3.1.1940 tarih ve 3764 sayılı Kanunla değişik 1. maddesi "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet daire sinde ittihaz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara elli liraya kadar (12.6.1979 tarih ve 2248 sayılı Yasanın 23. maddesi ile 20 katına çıkarılmıştır.) hafif para cezası tertibine ve üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men'e ve Türk Ceza Kanununun 536, 538, 557,559. ve 577. maddeleriyle 553. maddesinin birinci fıkrasında yazılı cezaları tayine belediye encümenleri salahiyettardır. Şubelere ayrılan belediyelerde bu cezaları encümen namına ve yerine şube müdürleri tayin ederler." hükmünü taşımaktadır.

Aynı Yasanın, 5.7.1934 tarih ve 2575 sayılı Yasa ile değişik 5. maddesinin birinci fıkrasında "Ceza kararlarına tebliğ tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hakimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hakimliğine müracaatla şifahi veya yazılı itiraz olunabilir. İtiraz şifahi ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir."; 6. maddesinde de "İtiraz üzerine tetkikat evrak üstünde yapılır.", "...İtirazlar varit ise hakim ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmeder. İtiraz varit görülmezse karar tasdik olunur. İtirazın otuz gün içinde neticelendirilmesi mecburidir. Hakim izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinleyebilir..." hükümlerine yer verilmekte ve 7. madde ile, yazılı emir ile bozma yolu saklı kalmak kaydıyla, itiraz sonucunda hakim tarafından verilecek kararların kesin olduğuna ve temyiz edilemeyeceğine işaret edilmektedir.

Anılan Yasa ile, belediyeyi ilgilendiren yasal düzenlemelerin emrettiği fiilleri yapmayanlara veya yasakladığı fiilleri işleyenlere 1. maddede yazılı diğer cezaların yanısıra üç günden onbeş güne kadar ticaret ve sanat icrasından men cezası verilmesi konusunda belediye meclisi ve encümeni yetkili kılınmış ve bu cezalara itiraz edilmesi üzerine uygulanacak usul ve esaslar özel olarak düzenlenmiş olup, uyuşmazlığa konu edilen davada görevli yargı yerinin belirlenebilmesi için sözkonusu itiraz müessesesinin incelenmesi gerekli bulunmaktadır.

.../....

1924 tarih ve 486 sayılı Yasada, belediye cezalarına karşı hiçbir yargı merciine başvurulamayacağı kabul edilmiş iken, bu Yasa'nın 6. ve 7. maddelerini tadil eden 1927 tarih ve 959 sayılı Yasa bu cezalara idare heyetleri önünde itiraz edilebilmesine olanak tanımış ise de, yasakoyucu tarafından, idare heyetlerinin kuruluş, nitelik ve görevleri itibariyle uygun görülmeyen bu uygulamadan vazgeçilerek, 1930 tarih ve 1608 sayılı Yasa ile, konuya daha uygun bir çözüm şekli getirmek amacıyla, itirazların öncelikle bir "mahsus hakim" tarafından, bulunmayan yerlerde ise, sulh hakimi tarafından incelenebilmesini olanaklı kılan bir düzenlemeye gidilmiştir.

Nitekim, 1608 sayılı Yasanın 30.3.1930 tarihli Adliye Encümeni Mazbatasında, Yasanın bu yönüyle "ceza tertibi dolayısıyla herhangi bir haksızlık ve mağduriyete uğradıklarını iddia edenlerin itirazlarına en seri bir surette ve tam bir itminan verecek merciler tarafından tetkikine imkan vermeyi temine matuf" olduğu ifade edildikten sonra "5. ve 6. maddelerde itiraz mercii olarak, belediye işleri çok olan yerlerde mahsus hakim ihdas olunarak o hakimler ve olmayan yerlerde sulh hakimleri salahiyyetli addolunmuş ve bu suretle de itirazların bir hakim huzurunda tetkiki suretiyle tatminkar bir usul kabul olunmuştur." denilmektedir.

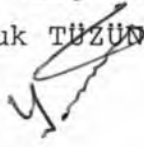
Bu açıklamalara göre, Yasada sözü edilen "mahsus hakim" ibaresinden, sadece belediye işleriyle ilgili cezalara yapılan itirazları çözümlenmekle görevli olacak özel hakimlerin amaçlandığı anlaşılmakta olup şifahi itirazları da kabul ederek inceleyebileceği ve gerektiğinde itiraz edeni çağırıp dinleyebileceği belirtilen mahsus hakim, yazılı yargılama usulünü uygulayan idare mahkemesi olarak anlaşılmasına olanak bulunmamaktadır. Öte yandan, Yasada, mahsus hakim bulunmadığı yerlerde sulh hakimliğine başvurulacağına işaret edilmiş olması karşısında, bu tür cezalardan doğan davanın görüm ve çözümünün adli yargı yerinin görevine girdiği açıktır.

Belirtilen nedenlerle, 1608 sayılı Yasaya göre belediye encümenince verilen ticaretten men cezasından doğan davanın çözümlenmesi görevi adli yargı yerine ait olduğundan Gaziantep 2. Sulh Ceza Mahkemesinin 2247 sayılı Yasanın 19. maddesi kapsamında kabul edilen başvurusunun reddi ile bu nedenle anılan Mahkemenin görevsizlik kararının kaldırılması gerekmektedir.

GH

S O N U Ç : Anlaşmazlığın niteliğine göre,davanın adli yargı yerinde görülmesi gerektiğine,bu nedenle Gaziantep 2.Sulh Ceza Mahkemesinin 2247 sayılı Yasanın 19. maddesinde olduğu kabul edilen başvurusunu reddi ile anılan Mahkemenin 27.6.1997 günlü,E.1997/543,K.1997/863 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına,22.12.1997 tarihinde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

Başkan
Selçuk TÜZÜN

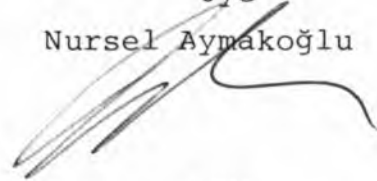
Üye
O.Hulusi Mustafaoğlu

Üye
M.Salim Özer

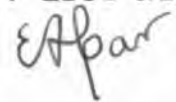
Üye
Nursel Aymakoğlu

Üye
Mustafa Birden

Üye
Dr. Erol Alpar

Üye
Ertuğrul Taka

A